

POSTANOWIENIE

28 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 28 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku S. L.
z udziałem G. J., K. J. i N. J.
o podział majątku wspólnego oraz dział spadku,
na skutek skargi kasacyjnej G. J.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu
z 31 marca 2023 r., II Ca 835/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestniczki postępowania G. J. na rzecz wnioskodawczyni S. L. oraz uczestniczek postępowania N. J. i K. J. po 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od postanowienia Sądu Okręgowego w Opolu z 31 marca 2023 r. uczestniczka G. J. wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżąca wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż dokonany podział gospodarstwa rolnego o powierzchni 31 hektarów na trzy działki

gruntu rolnego o powierzchni po 3,7407 ha każda i gospodarstwo o powierzchni 19,9992 ha nie jest racjonalny ekonomicznie, nie jest zgodny z powszechnie rozumianymi regułami prawidłowej gospodarki rolnej, zwłaszcza, że trzy nowo wydzielone działki gruntu są przyznane osobom, które nie mają związku z rolnictwem bez wiedzy, doświadczenia i zaplecza. Narusza to reguły podziału gospodarstw rolnych wynikające z art. 213 i 214 k.c.

Ponadto skarżąca stwierdziła, że doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego polegającego na przyjęciu przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez merytorycznych rozważań w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przed wszystkim sprzeczność ustaleń sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowy, co z jednej strony skutkowało nierozpoznanie istoty sprawy, a z drugiej strony doprowadziło do rozstrzygnięcia rażąco sprzecznego z utrwalonymi zasadami podziału gospodarstw rolnych - zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem jest odrębną konstrukcyjnie i funkcjonalnie częścią skargi (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) i nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach wniesionego środka prawnego argumentów na uzasadnienie podniesionych w nim twierdzeń (zob. postanowienia SN: z 22 kwietnia 2015 r., IV CSK 613/14 oraz z 11 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC 2002, nr 2, poz. 22).

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała

miejsce tylko wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Należy też wskazać, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa stanowiskiem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z wystąpieniem przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie decyduje *per se* nawet oczywiście naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. np. postanowienie SN z 1 grudnia 2023 r., I CSK 5300/22 i przywołane tam orzecznictwo).

Nie budzi również wątpliwości, że okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący winien wykazać we wniosku bez odwoływania się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, które nie podlegają badaniu na etapie tak zwanego „przedsądu” (zob. m.in. postanowienia SN: z 28 stycznia 2022 r.,

I CSK 947/22; z 13 lipca 2023 r., I CSK 2570/22, i z 10 sierpnia 2023 r., I CSK 5584/22).

Uczestniczka nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu.

W uzasadnieniu pierwszej z przyczyn, które mają przemawiać za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej uczestniczka podniosła, że dokonany podział narusza zasady podziału gospodarstw rolnych wynikające z art. 213 i 214 k.p.c. Zauważyć należy, że art. 213 k.c. dzieli się na dwie jednostki redakcyjne, a art. 214 k.c. na cztery. Uczestniczka nie wskazała jednak, który z zawartych w nich przepisów miałby zostać naruszony. Skoro skarżąca nie określiła precyzyjnie jaka regulacja została naruszona i to w sposób kwalifikowany przez Sąd Okręgowy, to nie można ocenić, czy jej skarga jest oczywiście uzasadniona.

O ile nawet uznać, że argumentacja wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazuje na to, że skarżąca powołuje się na art. 213 § 1 k.c. i tak nie mogłaby ona odnieść zamierzonego skutku. Zawarte w tym przepisie pojęcie sprzeczności z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej należy ujmować wąsko. Jeżeli wydzielone części gospodarstwa rolnego mogą spełniać nadal funkcję rolną nie zachodzi przesłanka negatywna podziału (zob. postanowienie SN z 12 lutego 2016 r., II CSK 107/15). Podział w naturze gospodarstwa rolnego może nastąpić po zasięgnięciu opinii biegłych (art. 619 § 2 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.) nie tylko co do formy podziału, ale co do samej jego dopuszczalności (zob. postanowienie SN z 30 listopada 2007 r., IV CSK 305/07).

W przedmiotowej sprawie został przeprowadzony dowód z opinii biegłego z zakresu rolnictwa, uprawy roli i roślin, wyceny gruntów rolnych i produkcji w toku, wyceny gospodarstw i przedsiębiorstw rolnych oraz pracy w rolnictwie, który uznał, że proponowany sposób wyjścia ze współwłasności przedmiotowego gospodarstwa rolnego nie sprzeciwia się zasadom prawidłowej gospodarki o jakich mowa w art. 213 k.c. Z ustaleń Sądu wynikało ponadto, że wolą uczestniczki postępowania G. J. po zakończeniu postępowania jest wydzierżawienie przedmiotowego gospodarstwa rolnego o ile nie jego sprzedaż. Uczestniczka

postępowania nie pracuje w przedmiotowym gospodarstwie rolnym i nie ma rzeczywistej intencji jego prowadzenia.

W tych okolicznościach dokonanie przez Sąd podziału gospodarstwa spadkowego pomiędzy wnioskodawczynię i uczestniczki postępowania nie może być uznane za oczywiście sprzeczne z art. 213 § 1 k.c.

Co do drugiej przyczyny, to skarżąca nie przywołała żadnych przepisów, których naruszenie miało spowodować wystąpienie podnoszonych uchybień. Bez znaczenia jest przy tym, że uczestniczka w ramach podstaw wniesionego środka prawnego zarzuciła naruszenie określonych regulacji prawa procesowego. Jak zostało to już podniesione nie jest rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie w innych częściach skargi kasacyjnej argumentów na uzasadnienie przyjęcia jej do rozpoznania.

Argumentacja skarżącej wskazuje, że zmierza ona w istocie do podważenia ustaleń faktycznych Sądu drugiej instancji, co w postępowaniu kasacyjnym jest wyłączone ze względu na związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia - art. 398¹³ § 2 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 4 października 2018 r., II CSK 233/18).

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. przy uwzględnieniu § 6 pkt 3 w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Maciej Kowalski

(a.z.)

[a.t]